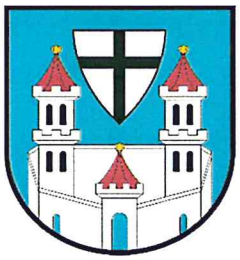
Załącznik
do uchwały nr ……
Rady Miejskiej w Bytowie z dnia …… 2017

- Projekt-

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

na lata 2018 - 2020



Gmina Bytów

SPIS TREŚCI

I. WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW 3
II. WPROWADZENIE 4
III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU 6
IV. ANALIZA SWOT 11
V. ADRESACI PROGRAMU 14
VI. CELE PROGRAMU 15
VII. REALIZATORZY PROGRAMU 21
VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU 22
IX. OCZEKIWANE REZULTATY 22
X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU 22
XI. KONSULTACJE SPOŁECZNE 23

I. WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie
UM OS	Urząd Miejski w Bytowie Wydział Spraw Obywatelskich i Społecznych
UM EKS	Urząd Miejski w Bytowie Wydział Edukacji, Kultury i Sportu
UM RO	Urząd Miejski Wydział Spraw Rolnych i Ochrony Środowiska
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie
CIS	Centrum Integracji Społecznej w Bytowie
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie
OHP	Ochotniczy Hufiec Pracy w Bytowie
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Bytowie
ZI	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy w Bytowie
SR - ZKSS	Sąd Rejonowy Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
BCK	Bytowskie Centrum Kultury
NK	procedura „Niebieskie Karty"
POW	placówki oświatowo – wychowawcze
KB-R	Kompleks Basenowo – Rekreacyjny „NIMFA"
PSU	prace społecznie użyteczne

II. WPROWADZENIE

Niniejszy Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Bytów od 2012 roku.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełnienia tych funkcji poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Planowane działania w programie w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter: profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny. Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym kryzys powinny świadczyć lokalne służby społeczne oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, z zachowaniem zasady wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu odbywać się będzie za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem w procesie zmian, z wykorzystaniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego, takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. poz. 697 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860)
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz.487)
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783 z późn. zm.)

8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz.195).

9. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1518 z późn.zm.).

10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2017 r. poz.4,8,9 z późn.zm).

11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bytów na lata 2016-2020 (Uchwała nr XIV/137/2016 Rady Miejskiej w Bytowie z dnia 27 stycznia 2016r.).

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:
   a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
   b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
   c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
   a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
   b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonej przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo–wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo–terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo–finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

8. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Gmina Bytów w latach 2015 – 2017 realizowała kolejny trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny. Corocznie, w terminie do 31 marca, składane są Radzie Miejskiej w Bytowie sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiane są potrzeby związane z ich realizacją.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Bytów jest gminą miejsko – wiejską. Na koniec 2016 r. w gminie Bytów zameldowanych było 24 572 mieszkańców, z czego 16 426 osób w mieście Bytów. W podziale na płeć, na dzień 31 grudnia 2016 r. w gminie Bytów mieszkało 11 905 mężczyzn i 12 667 kobiet.

Dla potrzeb Programu opracowano *Kartę Diagnostyczną* zawierającą m.in. informacje na temat liczby mieszkańców, liczby młodzieży i dzieci, liczby dzieci z terenu Gminy Bytów umieszczonych w pieczy zastępczej, liczby rodzin korzystających z: pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz stypendiów szkolnych i socjalnych. Karta diagnostyczna służy do analizy danych o rodzinach objętych wsparciem oraz określenia celów pracy z rodziną.

Karta Diagnostyczna

Wyszczególnienie	Lata		
	2014	**2015**	**2016**
Liczba mieszkańców Gminy Bytów	24 564	24 571	24 572
Liczba dzieci zamieszkujących Gminę Bytów w wieku 0 – 18	5 698	5 671	5 639
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	792	855	814
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	0	0	2 049
Liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego	0	0	3 347
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	1 624	1 574	1 717
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	156	147	142
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	513	446	384
Liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych	11	7	8
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	405	399	356
Liczba rodzin korzystających z gminnej Karty Dużej Rodziny	83	134	53
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w celu podjęcia leczenia odwykowego	67	67	46
Liczba osób zgłoszonych/korzystających z Punktu Informacyjno-Konsultacyjno-Terapeutycznego PTZN	48	52	38

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty"	74	75	75
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Bytów przebywających w pieczy zastępczej	76	65	71
Liczba asystentów rodziny	2	2	1
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny	28	16	14

Liczba ludności na przestrzeni trzech lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie, odnotowuje się lekki spadek liczby dzieci w wieku 0 – 18 lat.

Ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2014 – 2016 roku w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania łącznie skorzystało:

- w 2014 roku: 775 rodzin liczących 2 158 osoby, w tym 394 rodziny z dziećmi
- w 2015 roku: 723 rodzin liczących 1 984 osób, w tym 394 rodziny z dziećmi
- w 2016 roku: 678 rodzin liczących 1 840 osób, w tym 350 rodziny z dziećmi

Dane MOPS wskazują, że w analizowanym okresie średnio ok. 8,12 % mieszkańców Gminy Bytów korzysta z pomocy społecznej. Porównując dane z Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017 dotyczące procentowego udziału mieszkańców Gminy Bytów korzystających ze wsparcia pomocy społecznej należy uznać, że odsetek osób korzystających z pomocy społecznej maleje, poprzedni wskaźnik wynosił 10,27 %.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin oraz liczbę osób w rodzinach korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w podziale na przyczyny korzystania z pomocy.

Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2014 - 2014:

Powody trudnej sytuacji życiowej	**2014**		**2015**		**2016**	
	Liczba rodzin ogółem	**Liczba osób w rodzinach**	**Liczba rodzin ogółem**	**Liczba osób w rodzinach**	**Liczba rodzin ogółem**	**Liczba osób w rodzinach**
Ubóstwo	604	1 670	545	1484	525	1 394
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	94	447	113	576	100	519
Bezrobocie	517	1 557	426	1 289	383	1 167
Niepełnosprawność	324	814	328	794	337	817
Długotrwała choroba	467	1 258	474	1 239	455	1 124
Bezradność	260	942	257	986	202	814

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego						
w tym rodziny: niepełne	114	368	110	340	100	316
wielodzietne	71	419	88	513	68	395
Przemoc w rodzinie	19	66	16	58	7	21
Alkoholizm	142	214	153	274	140	228
Narkomania	4	4	7	13	6	11
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	25	45	24	30	17	21

Dominującymi problemami w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo (próg dochodowy poniżej 514 zł na osobę w rodzinie), a w następnej kolejności: długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Znaczną liczbę stanowią rodziny wieloproblemowe, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest najczęstszą przyczyną trudności w pełnieniu prawidłowych ról społecznych i rodzicielskich.

W dalszym ciągu główną przesłanką przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w analizowanym okresie jest ubóstwo, pomimo jego spadku. W Gminie Bytów ważną kwestią społeczną jest bezrobocie. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bytowie na dzień 31 grudnia 2016 roku liczba bezrobotnych w Gminie Bytów wynosiła 1 084 osoby. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało jedynie 270 osób.

Typy rodzin, ze względu na liczbę dzieci w rodzinie, objętych pomocą społeczną w latach 2014 – 2016 obrazuje poniższe zestawienie:

Rodziny z dziećmi	Rok		
	2014	2015	2016
Ogółem	394	394	350
O liczbie dzieci:			
1	135	126	94
2	138	151	151
3	82	81	72
4	31	26	24
5	4	5	3
6	3	2	3
7 i więcej	1	3	3

Ze wszystkich rodzin korzystających z pomocy Ośrodka najwięcej było rodzin, w których było dwoje lub jedno dziecko.

W wyniku dysfunkcji, które dotykają rodziny objęte wsparciem dochodzi do sytuacji kryzysowych, kiedy należy zabezpieczyć dobro małoletnich dzieci poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej. Liczbę dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej przedstawiają dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie:

Rodzaj pieczy	Liczba podmiotów			Liczba dzieci przebywających		
Piecza zastępcza - rodzinna						
Rok	**2014**	**2015**	**2016**	**2014**	**2015**	**2016**
Rodziny zastępcze spokrewnione	24	21	24	32	30	31
Rodziny zastępcze niezawodowe	8	7	8	14	11	13
Rodziny zastępcze zawodowe, w tym pogotowie rodzinne i rodziny zawodowe specjalistyczne	5	3	3	17	8	9
Rodzinne domy dziecka	1	2	2	7	10	13

Razem:	38	33	37	70	59	66
Piecza zastępcza - instytucjonalna						
Placówki opiekuńczo wychowawcze	2	2	2	6	6	5
Razem:	2	2	2	6	6	5
Ogółem:	40	35	39	**76**	**65**	**71**

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała gminom możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. przez asystenta rodziny.

Typy rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2014 – 2016:

Rodziny	**Rok**		
	2014	**2015**	**2016**
Ogółem	**28**	**16**	**14**
O liczbie dzieci:			
1	11	1	2
2	6	11	9
3	7	2	2
4 i więcej	4	2	1

W latach 2014 – 2016 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej wzrosła w porównaniu do poprzedniego okresu 2011-2013. W celu przeciwdziałania tej sytuacji gmina we współpracy z jednostkami gminnymi, powiatowymi, organizacjami pozarządowymi realizuje różnorodne działania Należą do nich m.in.:

1) wzmożona praca socjalna z rodziną wieloproblemową, zagrożoną kryzysem,

2) zatrudnianie asystentów rodziny,

3) poradnictwo / konsultacje psychologiczne i prawne,

4) realizacja projektów i innych działań, takich jak:

- „Szkoła dla rodziców",

- grupa edukacyjno-wspierająca dla osób doznających przemocy w rodzinie,

- „Akademia Kompetentnego Rodzica" (warsztaty kształtowania właściwych postaw rodzicielskich oraz konstruktywnych sposobów spędzania wolnego czasu),

-„Rodzice i Ja – My" (wykłady dla rodziców dot. prawidłowego żywienia, higieny osobistej i otoczenia, określanie potrzeb rozwojowych dziecka, dobierania adekwatnych do wieku

zabawek i gier edukacyjnych; konsultacje psychologiczne; sesje rodzinne z psychologiem; zajęcia edukacyjno-warsztatowe „Zabawa, rodzice i Ja", spotkanie integracyjne „Dzień Rodziny")

- „Rodzina Razem" (warsztaty dla rodzin i osób uwikłanych w przemoc domową: „Bez klapsa", „Rodzina Razem", „Jak opanować złość zanim ona opanuje Ciebie?"; inne działania: grupa wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie, indywidualne konsultacje psychologiczne, indywidualne konsultacje pedagogiczne),

5) szeroka oferta pomocowa Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym działalność placówki wsparcia dziennego w Bytowie oraz 3 świetlic opiekuńczo-specjalistycznych dla dzieci w Gostkowie, Niezabyszewie i Pomysku Wielkim,

6) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego,

7) zintensyfikowane wsparcie finansowe i rzeczowe,

8) działania wspierające aktywizację zawodową: PSU, prace interwencyjne, roboty publiczne, uczestnictwo w zajęciach CIS

9) specjalistyczne usługi dla rodzin z dziećmi - specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (świadczone w ośrodku wsparcia – ŚDS lub w domu dla osób/dzieci ze spektrum autyzmu)

10) Akademia Świadomego Macierzyństwa:

- Szkoła Rodzenia
- poradnictwo laktacyjne.

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania:

- Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój?
- Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów strategicznych: - Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bytów na lata 2016 – 2020 - Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii uchwalanego, co roku przez Radę Miejską - Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bytów na lata 2016 – 2020 • Działalność Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego przy GKRPA • Profesjonalizm i aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny • Wsparcie asystenta rodziny przez asystenta rodziny • Realizowanie dodatkowych form pracy z rodziną • Funkcjonowanie na terenie powiatu Punktu Interwencji Kryzysowej • Funkcjonowanie Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego (OREW) • Funkcjonowanie Szkoły Rodzenia i poradnictwa laktacyjnego w ramach Akademii Świadomego Macierzyństwa • Powoływanie doraźnych zespołów interdyscyplinarnych w sprawie rodzin przeżywających trudności • Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie • Powoływanie grup roboczych realizujących indywidualny plan pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową • Rozwinięta sieć instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: Gmina, Policja, Sąd, MOPS, PCPR, GKRPA, PPP, organizacje pozarządowe) • Szeroki dostęp do poradnictwa specjalistycznego (m.in. prawnika, psychologa) • Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych, świadczonych rodzinom • Wystarczająca ilość i dobra jakość funkcjonowania placówek opiekuńczych i oświatowych na terenie Gminy (żłobek – 5, przedszkola publiczne – 2, punkt przedszkolny – 1, przedszkola niepubliczne – 5, szkoły podstawowe – 5, w tym szkoła podstawowa z oddziałami gimnazjum, filia szkoły	• Ubóstwo • Wysokie koszty utrzymania rodzin • Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych • Brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie • Utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych w zakresie ochrony zdrowia • Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia • Bezradność i roszczeniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej (wzorce pokoleniowe) • Brak Poradni Rodzinnej • Brak rodzin wspierających

podstawowej –1, gimnazjum – 1, szkoły ponadgimnazjalne – 4, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy – 1, Ochotniczy Hufiec Pracy- 1) • Rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa służąca rodzinie (kompleks sportowy MOSiR, boiska Orlik, basen, zielone siłownie, skytepark, place zabaw) • Funkcjonowanie gminnej Karty Dużej Rodziny • Funkcjonowanie placówek ochrony zdrowia na terenie miasta • Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych (BCK, biblioteka, placówki oświatowe) • Funkcjonowanie na terenie miasta placówki wsparcia dziennego dla dzieci oraz 3 świetlic opiekuńczo-specjalistycznych w Gostkowie, Niezabyszewie i Pomysku Wielkim • Funkcjonowanie przy ŚDS specjalistycznego ośrodka wsparcia: Ośrodka Rehabilitacji Psychoruchowej dla Dzieci • Coroczne organizowanie dla dzieci wypoczynku letniego oraz imprezy mikołajkowej	
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcjonalnych • Edukacja i uświadamianie społeczeństwa nt. problemów społecznych • Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu • Możliwość zatrudniania kolejnych asystentów rodziny w MOPS ze środków zewnętrznych • Pozyskanie kandydatów do tworzenia rodzin wspierających • Podnoszenie kwalifikacji przez służby wspierające rodzinę • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzania budżetem domowym • Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę	• Zanik więzi i tradycji rodzinnych („pęd życia") • Wzrost kosztów utrzymania rodziny • Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych • Rozpad związków (rozwody, separacje, wyjazdy za granicę) • Istnienie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, alkoholizm, inne uzależnienia) • Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy" • Brak środków finansowych na zatrudnienie asystentów rodziny

	• Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • Wzrost liczby zadań zlecanych samorządom gminnym bez zabezpieczania środków finansowych • Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę • Demoralizacja dzieci i młodzieży

V. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe na terenie gminy Bytów wychowujące dzieci i przeżywające różnego rodzaju trudności, których same nie mogą pokonać, a także rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej i wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem i powrotu do domu rodzinnego.
W szczególności Program jest skierowany do:

- rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i niezaradnych życiowo
- rodzin żyjących w niedostatku materialnym, w tym bezrobotnych
- rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
- rodzin z dziećmi zagrożonymi niedostosowaniem społecznym.

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Rozwój zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy: 1 ***Zabezpieczanie podstawowych potrzeb rodziny i dziecka***		
Zadania	**Wskaźniki realizacji działań**	**Realizator**
Monitoring sytuacji rodzin z dziećmi	• liczba wywiadów środowiskowych	MOPS
Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej (bezpieczeństwo socjalne)	• liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną • liczba dzieci korzystających z posiłku • liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy żywnościowej (POPŻ, Bank Żywności) • liczba rodzin z dziećmi korzystających z bonów żywnościowych • liczba rodzin z dziećmi korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności • liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń rodzinnych • liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń Funduszu Alimentacyjnego • liczba rodzin z dziećmi objętych świadczeniem wychowawczym (500+) • liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku mieszkaniowego • liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku energetycznego	MOPS UM OS

Cel szczegółowy: 2 ***Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży***		
Zadania	**Wskaźniki realizacji działań**	**Realizator**
Udzielanie pomocy w formie: stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej, specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom	• liczba rodzin / dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych • liczba rodzin / dzieci korzystających z zasiłków szkolnych • liczba rodzin / dzieci korzystających z wyprawek w ramach rządowego programu • liczba rodzin / dzieci korzystających z zasiłków w ramach specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom	MOPS UM EKS
Prowadzenie świetlic dla dzieci i młodzieży	• liczba placówek wsparcia dziennego • liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek wsparcia dziennego • liczba miejsc pracy podwórkowej • liczba dzieci objętych pracą pedagogów ulicznych • liczba pedagogów ulicy • liczba świetlic opiekuńczo-specjalistycznych • liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic opiekuńczo-specjalistycznych • liczba świetlic szkolnych • liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic szkolnych	UM OS UM EKS POW
Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	• liczba programów / przedsięwzięć • rodzaje programów / przedsięwzięć	UM OS POW PPP OHP
Integracyjne formy nauczania, opieki i rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością	• liczba klas integracyjnych • liczba oddziałów/grup integracyjnych w przedszkolach • liczba szkół/przedszkoli z klasami/grupami integracyjnymi	POW ŚDS

	• liczba dzieci niepełnosprawnych w oddziałach/grupach/klasach • liczba placówek oświatowych / terapeutycznych dla dzieci i młodzieży • liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi • liczba dzieci objętych wspomaganiem rozwoju w placówkach oświatowych / terapeutycznych	
Wsparcie dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych poprzez poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne	• ilość pedagogów szkolnych • ilość psychologów szkolnych • liczba konsultacji	UM EKS POW
Cel szczegółowy: 3 ***Kształtowanie i wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji***		
Zadania	**Wskaźniki realizacji działań**	**Realizator**
Praca środowiskowa promująca właściwe wzorce rodziny	• liczba asystentów rodziny • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny • liczba pracowników socjalnych • liczba rodzin objętych pracą socjalną • liczba innych specjalistów (jakich?) • liczba rodzin wspierających	MOPS
Wspieranie rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	• liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem • liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w roku sprawozdawczym • częstotliwość kontaktów dziecka z rodzicem biologicznym: - brak kontaktu - sporadyczny kontakt - regularny kontakt • liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych • formy i metody wspierania rodzin biologicznych	MOPS PCPR

Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	• liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim • liczba podmiotów świadczących specjalistyczną pomoc dla rodzin • liczba rodzin, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego, poradnictwa prawnego, terapii, mediacji, usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych • liczba udzielonych konsultacji / porad psychologicznych / prawnych • inne formy wsparcia (jakie? ilość)	MOPS SR – ZKSS PPP UM OS
Realizowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych dla rodziców	• liczba programów / przedsięwzięć • rodzaje programów przedsięwzięć • zakres tematyczny • ilość zorganizowanych spotkań dla rodziców	MOPS UM OS POW PPP KPP SR - ZKSS
Współpraca podmiotów pracujących na rzecz rodziny (instytucje samorządowe, placówki oświatowe, kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia)	• liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny • liczba posiedzeń doraźnych zespołów interdyscyplinarnych • liczba wglądów w sytuację rodziny • liczba informacji do SR dot. sytuacji dziecka w rodzinie • liczba posiedzeń dot. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) • liczba planów pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej • liczba informacji o rodzicach biologicznych, których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej	MOPS PCPR KPP SR - ZKSS

Cel szczegółowy: 4 ***Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży***		
Zadania	**Wskaźniki realizacji działań**	
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami i motywowanie do podjęcia leczenia/terapii, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi	• liczba rodzin z dziećmi, którym udzielono pomocy z powodu uzależnienia • liczba konsultacji psychologicznych/terapeutycznych • liczba spraw skierowanych do GKRPA	MOPS UM OS
Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	• liczba uruchomionych procedur NK, w tym w rodzinach z dziećmi • liczba grup roboczych • liczba spraw skierowanych do Prokuratury • liczba spraw skierowanych do GKRPA z Grup Roboczych ZI • podmioty, które wszczęły NK • liczba osób objętych dozorem za przestępstwa z art. 207 § 1 k.k.	ZI MOPS KPP SR - ZKSS
Zabezpieczanie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	• wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	MOPS
Organizowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, rodzin z dziećmi	• liczba programów/projektów • liczba uczestników • formy spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież • formy aktywnego spędzania czasu wolnego przez rodziny z dziećmi • formy / ilość organizowanych form wypoczynku letniego • ilość dzieci biorących udział w zorganizowanych formach wypoczynku letniego • liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w ramach programu gminnego • liczba rodzin, którym wydano Karty Dużej Rodziny w ramach programu gminnego	MOPS POW UM OS UM EKS UM RO BCK KB-R Biblioteka

	• liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w ramach programu rządowego • liczba rodzin, którym wydano Karty Dużej Rodziny w ramach programu rządowego	
Cel szczegółowy: 5 ***Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych***		
Praca środowiskowa	• liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny • liczba rodzin objętych pracą socjalną	MOPS
Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin	• liczba rodzin korzystających z poradnictwa psychologicznego, poradnictwa prawnego, skoordynowanych działań w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin • liczba rodziców lub opiekunów, korzystających z opieki wytchnieniowej • liczba osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub ze spektrum autyzmu korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w ośrodku wsparcia – ŚDS • liczba rodziców lub opiekunów, korzystających z „Pomocy w domu" w ramach prac społecznie-użytecznych • liczba osób opiekujących się osobą niepełnosprawną, które skorzystały ze wsparcia zatrudnienia / usług i instrumentów rynku pracy • ilość osób / rodzin biorących udział w zajęciach Akademii Świadomego Macierzyństwa, w tym: - Szkoła Rodzenia - poradnia laktacyjna	MOPS PCPR PUP UM OS ŚDS

Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym	• ilość rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia w wys. 4.000 zł	MOPS

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 w gminie Bytów powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty lub osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

Przy realizacji Programu współpracować winny:

a. **<u>podmioty publiczne:</u>**
   - właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Miejskiego
   - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
   - przedszkola publiczne
   - szkoły podstawowe, szkoła podstawowa z oddziałami gimnazjum, gimnazjum
   - Bytowskie Centrum Kultury
   - Biblioteka
   - Kompleks Basenowo – Rekreacyjny „NIMFA"

b. **<u>podmioty niepubliczne:</u>**
   - żłobki i kluby dziecięce
   - przedszkola i szkoły niepubliczne
   - organizacje pozarządowe działające w zakresie: profilaktyki, wspierania rodziny i dziecka, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy społecznej, edukacji, promocji i ochrony zdrowia
   - kościoły i związki wyznaniowe
   - lokalne media

c. **<u>samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym i inne:</u>**
   - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
   - Komenda Powiatowa Policji
   - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
   - Powiatowy Urząd Pracy
   - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

- szkoły ponadgimnazjalne
- Sąd Rejonowy – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020 w Gminie Bytów są środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w ustawach:
- z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej
- z dnia 4 listopada 2016 o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem"
oraz środki pozyskane na zadania związane z realizacją programu w formie: dotacji celowych z budżetu państwa, dotacji na realizację rządowych programów: wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dla rodzin wielodzietnych i innych, środków unijnych.

IX. OCZEKIWANE REZULTATY

Spodziewanymi rezultatami realizowanego w latach 2018 – 2020 Programu wspierania rodziny w gminie Bytów są:
- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, uzależnieniami
- powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej
- podniesienie świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych
- rozwijanie współpracy różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny.

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji działań. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Realizacja Programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań oraz prowadzenia ewaluacji

i monitoringu. Monitorowanie i ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez przedkładanie przez Burmistrza Bytowa w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Bytowie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, sporządzanego na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w jego realizacji.

Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie. Podmioty lokalnego systemu wsparcia rodziny będą przekazywać sprawozdania z realizacji własnych zadań, zawartych w niniejszym Programie w formie elektronicznej na adres: mops-bytow@wp.pl lub w formie pisemnej na adres Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie, w terminie do **28 lutego każdego roku.**

XI. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Konsultacje społeczne Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 odbyły się w październiku 2017 roku. Projekt Programu wraz z informacją o konsultacjach został umieszczony na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Bytowie i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bytowie.

W celu dotarcia do szerokiego grona odbiorców projekt Programu został przesłany na adresy mailowe głównych Realizatorów Programu. Efektem konsultacji było .... uwag, z których .... uwzględniono w Programie.